

”
Wat het
wordt, ziet
u vanzelf

Kunst maak je het liefst met z'n allen. Met dat idee bedenkt en ontwerpt Bob Venus zijn kunstwerken, die hij vervolgens door anderen laat afmaken. "Hoe meer mensen meedoen, hoe groter de verbinding die ontstaat."

TEKST BERT VAN DER KRUK BEELD DICK VOS (60), BOB VENUS

Het is even zoeken naar het atelier van Bob Venus. Op het ruime erf van de biologische boerderij Eemlandhoeve net buiten Bunschoten gebeurt van alles; volgens de website is dit “een plek waar boer en burger elkaar ontmoeten en samen nadenken over het belang van duurzaamheid en een regionale voedselcultuur”. Maar waar vind je te midden van werkende agrariërs, inspiratiezoekers en dagbesteders de werkplek van een wat atypische kunstenaar? “Zoek je Bob? Die zit daar in de schuur bij de stiertjes”, zegt een man in overall, wijzend naar een hoge groene schuur. Aan de zijkant hangt een groot kunstwerk van verschoten houten plankjes, waarvan een deel door de wind is meegenomen. De bijhorende boodschap is niet goed leesbaar meer. *You don't have to fight for a place at the table*, zoiets zal het zijn. Achterin de rommelige schuur – voorbij de tractor, een rondscharrelende kip en zes herkauwende jonge runderen – is inderdaad Bob Venus (38) aan het werk. Dikke jas aan, trui eronder. De regen klettert op het dak.

VLIEGENPOEPJES

Hij staat gebogen over een kleurig kunstwerk in wording, waarvan hij mopperend vlekjes probeert te verwijderen. “Vliegenpoepjes. Gek word je d'r van, je krijgt ze er haast niet af.” Verder heeft hij het prima naar zijn zin in de boerenschuur. “Ik kan hier helemaal mijzelf zijn, ik kan mijn muziek zo hard zetten als ik wil. Met de stieren in mijn buurt heb ik een stel prachtige collega's. Het is hier koud, het is bikkelen. Dit is een plek die me als kunstenaar nederig houdt.” De andere werkers en bezoekers op het erf hebben weinig met kunst, weet Bob Venus sinds hij hier vier jaar geleden neerstreek. “Die zien kunstenaars meestal als zweverige en luie types, die met hun kwast een veeg op een doek zetten en dat vervolgens voor drieduizend euro verkopen.” Hij wordt dus een beetje gedoogd, maar met liefde, juist omdat hij als “harde werker” het tegendeel bewijst. “Ik maak lange dagen, ik werk hier soms tot drie, vier uur in de nacht.” Het werk in wording is een groot portret van de Oekraïense president Zelenski. Het bestaat uit twintig losse plankjes hout, die beschilderd zijn door evenveel gevluichte Oekraïense kinderen. Op het plankje dat Venus ze gaf, zagen ze slechts enkele lijnen die hij daarop getrokken had. Vervolgens konden ze met gele en blauwe verf aan de slag, niet wetend wat ze precies aan het maken waren. Aan het eind van de sessie bleek dat hun president te zijn. “Je kunt je voorstellen

hoe trots die kinderen waren toen ze door hun ouders werden opgehaald.”

Volgens dit principe maakt Venus veel werk. “Ik ben een eigenwijze kunstenaar. Ik bedenk en ontwerp iets en geef het daarna grotendeels uit handen. Of het nou twintig kinderen zijn of dertig volwassenen – terwijl ze gezamenlijk aan het werk gaan, ontstaat er iets tussen al deze mensen. Ze stoten elkaar aan, ze raken met elkaar in gesprek. Ze creëren samen een kunstwerk, dat ik daarna alleen nog maar hoeft na te bewerken en in te lijsten. Hoe meer mensen meedoen, hoe groter de verbinding die ontstaat.”

PUZZELSTUKKEN

Dat gegeven – hoe meer zielen, hoe meer vreugd – bracht hem op het idee om samen met 120 mensen een groot portret van Jezus te maken. Zelf deed hij het voorwerk: hij trok de lijnen van het gezicht op een grote plaat hout en zaagde die vervolgens in 120 stukken. Eind december stond hij op de markt in zijn woonplaats Nijkerk en vroeg aan willekeurige voorbijgangers of ze met kwast en verf aan de slag wilden gaan. Als ze vroegen waarvoor het geschilderd diende, zei hij: “Voor een kunstproject. Wat het wordt, ziet u vanzelf.”

Half januari konden ze getuige zijn van de onthulling van het gezamenlijk kunstproject *Leave me puzzled*. De kunstenaar had de puzzelstukken, door Nijkerkers beschilderd in blauw en goudkleur, op een grote plexiglasplaat gelijmd en er een lichtbak achter geplaatst. Nadat het gordijn was weggetrokken, verscheen daar een tamelijk klassiek beeld van Jezus. De aanwezigen applaudisseerden, experiment geslaagd.

Waarom een Jezus, en dan ook nog in dit vanouds toch al christelijke Veluwe stadje? Bob Venus: “Misschien is het een soort eerbetoon aan mijn jeugd. Ik vind Jezus nog steeds een interessant figuur; hij heeft mooie dingen gezegd en gedaan. Maar hij is voor mij niet langer de enig ware weg tot God. De vraag of hij ooit over water liep en werkelijk na drie dagen uit de dood is opgestaan, interesseert me niet meer. Terwijl dat ooit de *holy grail* was voor me.”

BIJBELS

Venus groeide op in een evangelisch gezin in Dordrecht. Zijn ouders gingen naar de baptistengemeente en hij ging mee. Later zwierf hij van pinksterkerk naar oudgereformeerde gemeente, op zoek naar die ene waarheid. “Ik ging er altijd vol in. Ik las vier, vijf bijbels naast elkaar, om het

maar goed te doen." Hij ging werken als "zelfstandig evenementenorganisator in christelijk Nederland", soms in dienst van een kerk, soms voor een club daarbuiten. "Altijd met het doel om de verloren schaapjes te inspireren." Tot het moment dat de twijfel ernstig toesloeg en hij uiteindelijk "door de vloer zakte".

Sinds een jaar of vier komt Venus niet meer in de kerk. Het zoeken naar waarheid heeft hij gestaakt. "Ik ben nu dankbaar dat ik niks gevonden heb." Het verlangen naar God is niet voorbij, benadrukt hij. "Maar God is niet langer te vangen in een boek of een theologie, sterker nog, ik wil hem helemaal niet meer vangen of in een doosje kunnen stoppen. Als ik God vermenselijk tot iets wat ik begrijp, dan is hij voor mij God niet meer. Ik hoef niks van God te snappen, ik laat me liever gewoon fascineren."

Met het beeld van de strenge, straffende God, dat hem lange tijd vergezeld heeft, kan hij "helemaal niks meer". Dat geldt ook voor het negatieve mensbeeld dat aan zijn orthodox-christelijke opvoeding kleefte. "Op een gegeven moment dacht ik: ik voel me helemaal niet slecht, hulpeloos en reddeloos." Daarmee begon een pijnlijk losmakingsproces dat hem naast zijn werk ook heel wat christelijke vrienden kostte. "Ik ontrok me aan de wereld waarin ik heel actief was geweest."

WOLDRAADJES

Ook naast het Zelenski-kunstwerk op zijn werktafel ligt een portret van Jezus, nog onaf. Het is onderdeel van een vierluik waarin verder Gandhi, Boeddha en de Dalai Lama te zien zijn. Hun beeltenissen verschijnen in kerkramen van hout. Dit keer gebruikte Venus geen zwarte viltstift om de lijntjes van de gezichten te trekken, maar draadjes van wol. "Een heel gepriegel, ontzettend veel werk."

De vlakken tussen de woldraadjes worden later ingekleurd. "Al mijn kunstwerken zijn enorm kleurrijk. Juist omdat ik die zwart-wit zoektocht naar de waarheid achter me heb gelaten, wil ik dat mijn werk spat van de kleuren. Het moet pijn doen aan je ogen." Hij hoopt dat het vierluik ooit in een kerk komt te hangen, waar men doorgaans alleen oog voor Jezus heeft. Dan kan er misschien een gesprek op gang komen. "Er is voor mij geen enkel verschil meer tussen deze mensen. Het gaat er niet om wie de beste is. Ze bijten elkaar niet."

Bij de figuur van Jezus denkt hij tegenwoordig niet meer aan de ene weg en de ene waarheid, maar aan een bijzonder mens die oog had voor een bange tollenaar in een boom, aan iemand die anderen de voeten waste en met hen aan tafel ging. *I found the answer, open your arms* – dat is nu het adagium. "Open armen, die hoop

ik te bieden, ook in mijn kunstwerken. Er komen hier mensen in mijn rommelhok die niet lekker in hun vel zitten. Ik geef ze een kwast en een canvasdoek – dat is alles.”

EXCUSES

We gaan nog wat dieper de donkere schuur in, naar een ruimte waar bemoedigende teksten aan de wand hangen. “Hier is vrede en er is hoop voor iedereen”, staat op een bordje. En: “Blijf ontmoeten”. Aan de andere zijde hangt een plakkaat met Graceland erop, het christelijk festival waar Venus eerder een biechthok bouwde. Verkleed als priester bood hij daarin zijn excuses aan namens de kerk, nadat festivalgangers hem over hun schrijnende ervaringen met het instituut hadden verteld.

Op een werkbank prijkt – alweer – een beeld van Jezus. Op een stronk hout heeft hij het in stukken gezaagde corpus van een crucifix gespijkerd. “Ja, ik heb hier heel wat Jezusbeelden gemaakt. En mijn boosheid erop gebotvierd. Ik kocht ze op een rommelmarkt en heb ze stukgeslagen of -geslepen of met satéprikkers doorboord. Het was een soort afkicken van de Jezus die voor mijn zonden aan het kruis moest sterven, omdat ik nou eenmaal schuldig was. Dat proces heeft me veel tijd gekost, te veel. Nu denk ik: had dat toch wat sneller losgelaten, Bob: ga gewoon leven en wees een mooi mens.”

Zo staan er in deze ruimte nog wel meer werken uit die tijd vol worsteling. Een kruisbeeld in een lijst van bladgoud, die Venus helemaal kapotsloeg en vervolgens herstelde: de losse stukjes van de lijst dwarrelen nu als het ware over het bekende tafereel van de kruisiging. Verderop staat een nogal gesloten kerkgebouw van losse plankjes, waarin van buitenaf dikke schroeven zijn geboord, met de titel *The truth within*. “Elke kerk die zegt dat ze de enige waarheid vertegenwoordigt, doet dit: mensen kwetsen, buitensluiten.”

KLEUREN

De tijd van dat soort werken is inmiddels voorbij. “Alle werken die ik nu maak, druipen van de kleuren en de verbinding.” Venus hoopt daarmee ook wat “licht en ruimte” te geven in de religieuze wereld die hij zelf verliet. Zelf heeft hij die elementen destijds gemist. “Ik zie mezelf als een nar die mensen misschien van dat bekrompen denken kan afhelfen. Ik flirt dus ook nog met die wereld, omdat het juist daar zo hard nodig is. Ik zie daar mensen aan kapot gaan.”

Hij doelt onder meer op verstoorde verhoudingen en uitsluiting binnen families en vriendenkringen. “Ik worstel nog wel met de veroordeling van mensen uit die wereld. Maar in mijn geest voel ik me vrij. Je kan van alles over me uitstorten, het raakt me niet meer.” Het creëren van kunst heeft hem daarbij geholpen. “Dat is ook een manier om met mezelf in gesprek te

zijn. Ik zit hier soms uren achter elkaar touwtjes te plakken. Dan heb je een hoop tijd om na te denken.” De creativiteit kreeg Venus mee van zijn vader, die tijdens de diensten in de baptistengemeente altijd het zogeheten ‘kindvriendelijk moment’ verzorgde. “Dat was het leukste moment van de dienst. Heel creatief.” Zijn vader werkte met mensen met een verstandelijke beperking en kon met zijn handen alles maken wat zijn ogen zagen. De zoon dacht daardoor lange tijd dat hijzelf niks kon. Dat bleek gaandeweg nogal mee te vallen.

ANDEREN

De meeste kunstprojecten maakt hij samen met anderen. Zo vervaardigde Venus met twintig jongeren in een jeugdgevangenis een portret van Martin Luther King. Vervolgens gingen ze met elkaar in gesprek over deze man. “Dan gaat zo’n verhaal leven”. En 140 kinderen uit arme gezinnen liet hij allemaal een gefiguurzaagd handje beschilderen, waarna hij die op een soort rad van fortuin plakte, reikend naar een grote hand in het midden. Het is een oproep aan minister Carola Schouten van armoedebeleid: doe iets aan het lot van deze kinderen.

Venus heeft er geen enkele moeite mee om zijn kunstwerken letterlijk uit handen te geven. “Veel kunstenaars kunnen dat niet, die hebben een veel te groot ego. Ze kunnen uren praten over drie verschillende kleuren rood en schrijven daar een verhaal van drie A-viertjes over. Als iemand mijn kunst ophemelt, zeg ik: het is maar kunst. Maar het vertegenwoordigt wel een grote emotionele waarde – daar gaat het me om.”

Hij pakt zijn telefoon erbij en toont een foto van een goede vriend. “Michael is vorig jaar uit het leven gestapt. Voor de familie wilde ik ter herinnering graag iets maken in touw, een portret van twee bij twee meter. Vervolgens hebben zo’n twintig familieleden de verschillende losse stukken beschilderd. Als je nou als kunstenaar de potentie hebt om iets te maken wat heel zo’n rouwende familie bij elkaar brengt en helpt om het kleurrijke leven van Michael te vieren, dan moet je dat doen. Dat is toch veel belangrijker dan drie uur kletsen over de verschillende kleuren rood op een schilderij?” <

Bob Venus (38) groeide op in Dordrecht. Hij deed een tussenjaar bij de Heavenly Quality School voor bijbel en kunst van de evangelische organisatie Agapè en volgde daarna een opleiding sociaal-cultureel werk. Venus organiseerde voor allerlei verschillende kerken evenementen, zoals *Brieven aan God* en *Losing my religion*. Met dat werk stopte hij vorig jaar, waarna hij zich helemaal op de kunst richtte. Voor meer info: www.bobvenus.nl.